

BEFOLKNINGSFORSKYDNINGEN I ENGLAND

AF JOHN KNOX

I det sidste Tiaar viser Befolkningsforholdene i England en tydelig Tendens til, at Befolkningen i stigende Grad vender sig mod Syd. André Siegfried har karakteriseret denne Bevægelse som en begyndende Forskydning af det industrielle Tyngdepunkt. Dette Emnes Betydning ligger nemlig blandt andet deri, at den sydgaende Bevægelse er et Udslag af Forandringer i Landets industrielle Struktur, som muligt er af en varigere Natur. Det har derfor sin Interesse at paapege, at denne Bevægelse i Befolkningen betegner et Brud med Udviklingen, saa langt tilbage denne kan følges, navnlig gennem Folketællingerne. I Tiden 1801 — da Folketællingerne begynder — til 1911 drages den engelske Befolkning mod tre eller fire Centrere: London, det sydlige Wales, det nordlige Midland, Egnene omkring Manchester og Liverpool, samt Yorkshire og Durham paa Nordkysten. Naar London undtages, er det karakteristisk for disse Centrere, at de skylder Kullene deres Tiltrækningskraft. Det er Kullene og de dertil knyttede Industrier, som i dette Tidsrum betinger Befolkningens Tæthed. Tendensen i Befolkningen til at søge sydpaa er derimod et Efterkrigsfænomen. I Folketællingsberetningen for 1921 har den ikke afsat sig noget Spor — bortset fra de særlige Forhold, som gør sig gældende for Londons Vedkommende. Men London og visse af de omgivende Grevskabers Vækst skete ikke dengang paa direkte Bekostning af andre Dele af Landet. Wales var den Landsdel, som stærkest øgede sin Befolkning i Tiaaret 1911—1921. Nummer 2 var de op til Wales grænsende Midlandsgrevskaber, fra Liverpool og Sheffield mod Nord til Bristol og London mod Syd, i hvis nordlige Del Industrien gennem Generationer har haft sit Hovedsæde. Nummer 3 er Tekstil-, Kul- og Skibsværftsdistrikterne mod Nord, og først som Nummer 4 finder vi London og Home-counties. Som de to sidste paa Listen kommer endelig de sydlige og østlige Grevskaber. For disse, saavel som for London med omliggende Grevskaber som en Helhed gælder det, at deres Vækst laa under Gennemsnittet.

De regulære Folketællinger finder kun Sted hvert tiende Aar (1911 — 1921 — 1931), men allerede i Fabrikinspektørens Aarsberetninger fra 1922 og 1923 og i Labour Gazette (første Gang i 1926) henledes Opmærksomheden paa det Forhold, at den hidtidige Udvikling er standset, og at Strømmen er ved at vende. Kul-, Bomulds- og Skibsværftsdistrikterne i Wales og Nordengland staar ikke mere som de ledende, naar det gælder Forøgelse af Antallet af Arbejdere. For Aarene, der ligger mellem 1921 og 1931 er man henvist til de fra Arbejdsløshedsforsikringen hidrørende Oplysninger. Denne Forsikring omfatter nu praktisk talt hele den industrielle Arbejderbefolkningen i Alderen

16—64. Den omfatter derimod ikke Personer beskæftigede i Landbruget eller som Tyende; endvidere heller ikke Personer, som ikke er beskæftigede ved manuelt Arbejde eller som oppebærer en Løn, der overstiger 250 £ om Aaret.

Indtil Midten af 1929 voksede Antallet af forsikrede Personer i den sydlige Del af Landet (London, det sydøstlige, det sydvestlige og Midlandsdistrikterne) langt stærkere end i de øvrige Distrikter, i Wales var der endda en absolut Nedgang i Tiden Juli 1927 til Juli 1929. Medens Fremgangen i den sydlige Del af England fortsattes, voksede imidlertid Tallene for 1930 i de nordlige Distrikter i højere Grad end hidtil, Nedgangen i Wales standsedes og afløstes af en mindre Fremgang. Denne Standsning i den sydgaaende Bevægelse er imidlertid kun tilsyneladende. Disse Oplysninger er, som det vil forstaaes, afhængige af de til enhver Tid gældende Arbejdsløshedslove og Administrationen af samme, og Fremgangen af Antallet af forsikrede Personer i de nordlige Distrikter skyldes i Virkeligheden Loven af 1930, hvorved Arbejdsløshedsunderstøttelsen blev udstrakt til Personer, som ellers ikke vilde være berettigede til Understøttelse, og som saaledes tidligere var faldet udenfor Statistikens Omraade. Dette Forhold faar større Betydning i den nordlige Del med den langt større Arbejdsløshed. At Tallene ikke betyder en reel Forandring fremgaar af de tilsvarende Tal for Personer i Arbejde. Tilgangen til de sydlige Distrikter har imidlertid fortsat sig i 1930, 1931 og 1932 og har været særlig bemærkelsesværdig i det sydøstlige Hjørne af England, i London og de London omgivende Grevskaber:

Forholdstal for forsikrede Personer.

	(I Alderen 16 og derover) Juli 1923	(I Alderen 16 til 64) Juli 1932
London	100	121,4
Sydøstlige	100	135,9
Sydvestlige	100	122,1
Midland	100	115,7
Nordøstlige	100	109,5
Nordvestlige	100	109,0
Skotland	100	107,2
Wales	100	103,6
Nordlige Irland	100	106,9
Storbritannien & nordlige Irland..	100	114,4

Depressionen har imidlertid i Løbet af 1932 spredt sig til de sydlige Distrikter og derved vanskeliggjort en Fortsættelse af Overførelsen af Arbejds-kraft, samtidig med at Forholdene i Tekstilindustrien, som særlig har hjemme i Lancashire i det nordvestlige England, har bedret sig noget.

Denne Udvikling fik en Tid lang Lov til at skøtte sig selv. Det beroede paa vedkommende Arbejders eget Initiativ, om han ønskede at fortsætte sin Tilværelse ved en Kulmine, som ikke syntes at kunne komme saadan til Kræfter, at den kunde give ham mere end ufuldstændig Beskæftigelse i Ny og Næ. Hvis han imidlertid vilde forsøge Lykken med at drage sydpaa til de Landsdele, som, set fra Wales, maatte synes at flyde med Mælk og Honning, kunde det Net af Arbejdsløshedskontorer, som findes Landet over,

hjælpe ham med paalidelige Oplysninger, ligesom Fagforeningerne ofte ydede økonomisk Støtte. Mange har imidlertid givet sig Tilfældighederne i Vold; smaa Kolonier kunde opstaa — man beretter saaledes, at Hundreder af waliske Minearbejdere vandrede til en stor Grammofonfabrik i Middlesex ved London, hvor de fandt Arbejde og slog sig ned. I Slutningen af 1927 fik den daværende konservative Regering Ojnene op for de Muligheder, denne hidtil spontane Bevægelse indebar som et Middel til at mildne Arbejdsløsheden. Man oprettede en Slags tekniske Skoler, som gav Minearbejderen en Chance for at erhverve sig en Uddannelse med en Fremtid i en af de nye Industrier for Oje. I Januar 1928 nedsatte den daværende Arbejdsminister, Sir Arthur Steel-Maitland, »The Industrial Transference Board«, med det Formaal »at lette Overførelsen af Arbejdere, og da særligt Minearbejdere, for hvem Mulighederne for Arbejde i deres eget Distrikt og deres egen Industri ikke mere er for Haanden«. Det erkendes i den Beretning, som »Industrial Transference Board« afgav i Juli 1928, for første Gang, at man maa opgive Haabet om, at Kulmineindustrien skulde kunne optage det Overskud af Arbejdere, der skønnedes for denne Industri alene at overstige 200,000, som selv under de bedste Forhold ikke havde kunnet beskæftiges siden Nedgangen i 1924. Paa Baggrund af en Skildring af Arbejdsløshedens ulige Fordeling foreslaas det i Beretningen at søge at lette den mest tyngende Arbejdsløshed ved en organiseret Overflytning til de sydlige Distrikter af de Arbejdere, som selv nærrede Ønske herom. I August 1928 henstillede Premierministeren til 166,000 Arbejdsgivere at ansætte Arbejdere fra de Distrikter, hvor særligt vanskelige Forhold gjorde sig gældende. Der blev saaledes i 1928 overført henved 10,000 (hvoraf et Par Hundrede vides at være vendt tilbage), i 1929 32,000, 1930 30,000 — men da Arbejdsløsheden svingede fra 1,1 til 2,5 Millioner, er der ikke ad denne Vej gjort noget større Indhug paa denne.

At en saadan Overflytning støder paa mange tekniske Vanskeligheder, behøver ikke at paapeges, men Spørgsmaalet har jo ogsaa en menneskelig Side, som ikke maa overses. For en Mand, som ikke længere er ung, som har Familie og som hidindtil har forsøgt at tjene til Livets Ophold som Minearbejder og derfor ikke har nogen omfattende Uddannelse, er det en haard Lod at blive tvunget til at forlade sin Hjemstavn og begive sig ud paa det uvisse. Arbejdsanvisningskontoret kan ikke give ham nogen Garanti udover den, at man kan skaffe ham Arbejde — man kan ikke sige for hvor længe eller af hvad Art. Bevægelsen i Befolkningen er i sig selv et Udtryk for de haardere Krav, Tilværelsen synes at stille til den engelske Befolkning efter Kriegen — de samme Krav, som gav sig saa drastiske Udslag i den i Sommeren 1931 gennemførte Nedskæringspolitik.

I Beretningen vedrørende den i April Maaned 1931 stedfundne Folketælling har Befolkningsforskydningen givet sig tydelige Udtryk. Disse kan sammenfattes saaledes: De Distrikter, som ligger syd for Linien Bristol Channel — Harwich har ved Indvandring alene oget deres Folketal med henholdsvis 32,000 (det sydvestlige) og 615,000 (det sydøstlige), af dette sidste London med 210,000. Hele den øvrige Del af Landet har — naar Talen kun er om Bevægelser i Befolkningen — afgivet Befolkning. 647,000 Personer — mere end Staden Københavns Befolkning — er i Tiaaret 1921—1931 draget sydpaa. Disse Tal omfatter forsikrede saavel som uforsikrede Personer, ikke alene Familiens Overhoved, men ogsaa dennes øvrige Medlemmer.

Betragter man Befolkningens Frem- og Tilbagegang som et Hele, altsaa Fødselsoverskud og -underskud, Ind- og Udvandring under eet, er Tendensen ganske den modsatte af den traditionelle. Det sydøstlige Distrikt, London indbefattet, ligger i Spidsen som den Landsdel, hvis Befolkning er vokset stærkest i Tidsrummet 1921—1931, Stor-London som saadan er Nummer 2, Midland Nummer 3 og det sydvestlige Distrikt Nummer 4. Dette saavel som Resten af Landet, derunder de nordlige Distrikter og Wales, ligger under Gennemsnittet; ja, Wales, som i 1911 og 1921 var Nummer et, har direkte afgivet Befolkning, idet denne er gaaet ned med 3,6 pCt. i det omhandlede Tidsrum.

Ogsaa Byernes Vækst er Udtryk for den samme Tendens. Birmingham er vokset fra Liverpool og Manchester og er nu den næststørste By. De 28 Byer, som er vokset med mere end 10 pCt., findes med kun tre Undtagelser i de sydlige Distrikter eller i det sydlige Midland. Af de 25 Byer, som er gaaet ned i Folketal, findes ikke mindre end 9 i Lancashire, 3 i Wales, 3 i Durham og 1 i York (paa Nordøstkysten). Af de resterende 9 er en »London City and Administrative County«, d. v. s. det indre London, i Modsætning til Stor-London. Der har siden Aarhundredets Begyndelse kunnet spores en Nedgang i Befolkningen i det indre London, City, Holborn og Westminster f. Eks., som udvikler sig til Forretningskvarterer, hvor det er for dyrt at bo. For de øvrige 8 Byer, som er beliggende i Sydengland, gør der sig i de 6 Tilfælde særlige Forhold gældende — blandt andet det, at medens i 1931 Folketællingen blev afholdt i April, blev den forrige Folketælling afholdt den 19. Juni 1921, altsaa paa et Tidspunkt, da adskillige Feriegæster opholdt sig paa Badestederne paa Sydkysten, et Forhold, som ikke gjorde sig gældende i April Maaned.

Om den Tendens, som ovenfor er beskrevet, betegner en varig Ændring i den traditionelle Udvikling, maa bero paa, om det skulde lykkes de »klassiske« Industrier at genvinde det tabte Terræn, i hvilken Henseende de nu afsluttede Handelsoverenskomster skulde vise deres Betydning.

En af Aarsagerne til den ovenfor beskrevne Befolkningsforskydning er sikkert Arbejdsløsheden. I denne Forbindelse er navnlig to Forhold af Betydning: den Omstændighed, at de klassiske engelske Industrier er saa stærkt lokaliserede, hvad der allerede ovenfor er peget paa og dernæst Befolkningstætheden. I April 1931 udgjorde Befolkningen i England og Wales ligeved 40 Millioner og havde dermed naaet den meget betydelige Tæthed af 264 Personer pr. Kvadratkilometer, hvorved England indtager Pladsen som Nummer 2 af samtlige de Lande i Europa, hvorfra Oplysninger haves (i Danmark er Befolkningstætheden 81 pr. Kvadratkilometer). Ca. 80 pCt. af Befolkningen i England—Wales lever derhos i Byerne og kun 20 pCt. paa Landet. Den industrielle Arbejderbefolkning er i Løbet af det Tidsrum, som her haves i Betragtning, vokset fra 11 Millioner til 12,5 Millioner.

Da Ministry of Labour skulde udarbejde Arbejdsløshedsforsikringen af 1920, skønnede man, at Arbejdsløsheden før Krigen gennemsnitligt var 4,5 pCt. i de Industrier, som Forsikringen kom til at omfatte. Af de sparsomme Oplysninger fra Krigsaarene fremgaar det, at Arbejdsløsheden i disse var overordentlig lav. For Efterkrigsaarene foreligger der et meget fyldigt Materiale, indsamlet gennem Arbejdsløshedsforsikringssystemet. Det fremgaar heraf, at den gennemsnitlige Arbejdsløshed i et enkelt Aar aldrig har været

under 9,7 pCt. af de arbejdsløshedsforsikrede Personer — dette Minimum er Gennemsnittet for 1927, Maksimum er naaet i 1932 med 22,1 pCt.

Gennemsnitsprocenten af forsikrede Personer, anmeldt som arbejdsløse, inkluderende midlertidigt arbejdsløse (det Forenede Kongerige):

1921.....	17,0	1927.....	9,7
1922.....	14,3	1928.....	10,8
1923.....	11,7	1929.....	10,4
1924.....	10,3	1930.....	16,1
1925.....	11,3	1931.....	21,3
1926.....	12,5	1932.....	22,1

Hvis Arbejdsløsheden imidlertid havde været nogenlunde ligeligt fordelt over hele Landet, kunde den ikke anføres som Forklaring paa Befolkningsbevægelserne, hvor stor den end maatte være, men dette er heller ikke Tilfældet. Arbejdsløsheden har, saavel før som efter Verdenskrigen, været geografisk set, ganske ulige fordelt. Om Arbejdsløshedens geografiske Fordeling i Aaret 1913 udtaler den »Første Beretning vedrørende Arbejdsløshedsforsikring« følgende:

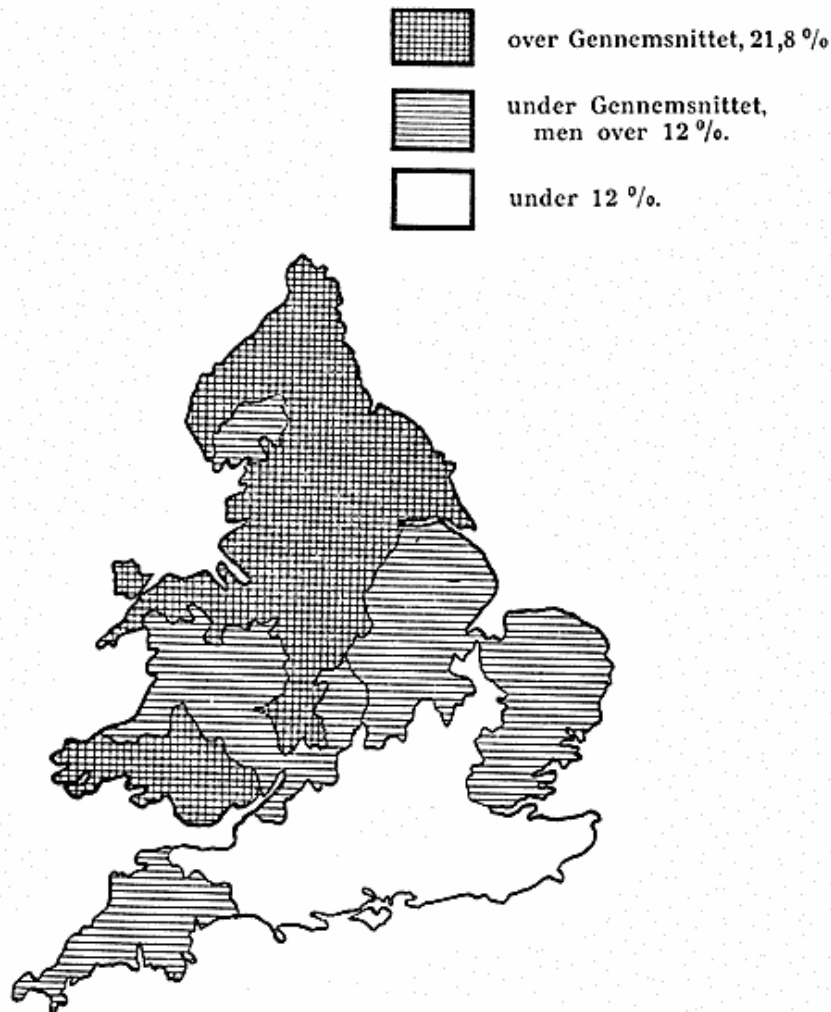
»Arbejdsløsheden har paa ingen Maade været ligeligt fordelt over hele Landet. Der har i hele Sydengland og Irland for hvert enkelt Fags Vedkommende været afgjort større Arbejdsløshed end i Wales, Skotland og Nordengland — i de sidstnævnte Distrikter har der i mange Retninger været en utilfredsstillt Efterspørgsel efter Arbejdskraft. Man bør alvorligt overveje Muligheden af at overføre Arbejdere fra de mindre heldigt stillede Egne til de mere begunstigede.«

Ogsaa i Tiden efter Krigen har Arbejdsløsheden været ulige fordelt; men medens det før Krigen var Kulminerne, Sværindustrien og Bomuldsspinderrierne, som frembød den ringe Arbejdsløshed i Wales og Nordengland og dermed Mulighederne for en Tilflytning, har det efter Krigen været »de nye Industrier« i Sydengland, som har kunnet overtage en Del af den overflødig Arbejdskraft, som de klassiske Industrier ikke har kunnet beskæftige. Professor Henry Clay ved Universitetet i Manchester skriver i sin Bog om Arbejdsløsheden efter Krigen vedrørende Forholdene i 1929 — altsaa før Krisen begyndte:

»Det kan være alvorligt nok, at hver niende eller hver tiende af Landets Arbejdere er arbejdsløs; men denne Arbejdsløsheds sociale og menneskelige Følger kommer for en stor Del af den ulige Fordeling, af Arbejdsløshedens Koncentration indenfor et begrænset Antal Industrier og et begrænset Antal Distrikter. I visse vigtige Industrier er ikke engang hver tyvende Arbejder arbejdsløs — i andre hver tredje; i nogle Distrikter er Arbejdsløsheden ubetydelig, i andre er hver eneste Mand uden Arbejde. Det er en uheldig Kendsgerning, at Arbejdsløsheden er størst i de Industrier, som er mest lokaliserede, og den Nød og de Vanskeligheder, som særlig knytter sig til Arbejdsløsheden efter Krigen, hidrører i vid Udstrækning fra dette Forhold. Hvad vi maa være forberedt paa, er da den Situation, at et begrænset Antal Distrikter staar overfor en Arbejdsløshed af et Omfang, vi hidtil ikke har kendt. De er fuldstændigt eller dog hovedsageligt afhængige

af en eller to Industrier, og Beskæftigelsen i disse er gaaet ned med en Fjerdedel eller en Tredjedel.»

Arbejdsløshedens geografiske Fordeling, da Krisen var begyndt, vil fremgaa af ovenstaaende Kort, fremstillet paa Grundlag af »The Local Unemployment Index« for Juni 1931. Det viser klart, hvorledes Arbejdsløsheden er koncentreret i det sydlige Wales, i Lancashire, i Chesire, York, Durham o. s. v.

Arbejdsløshedens Fordeling, Juni 1931.

i Nordengland. Lignende Oversigter fra Tiden før Krisen giver i Hovedtrækkene det samme Resultat: hvad enten Arbejdsløsheden har været større eller mindre, har den aflejret sig paa væsentlig samme Vis — og ganske modsat Aarene før Krigen: London, Home-counties og Themsdalen har været langt mildere angrebet end Resten af Landet, i gode Tider som i daarlige, medens Forholdene i Kuldistrikterne i aarevis har været meget alvorlige. Og ligesom Arbejdsløsheden har været koncentreret indenfor visse Dele af Landet, er den igen ujævnt fordelt i de haardest angrebne Grevskaber; de større Byer med deres mere alsidige Erhvervsliv har stadig klaret sig

bedre end de mindre, som er afhængige af en enkelt Industri. I Oktober Maaned 1931 kunde man finde Tilfælde som de følgende: Arbejdsløshedsprocenten i England var 21,6, men i Maryport, Cumberland (rummende 2660 Personer under Arbejdsløshedsforsikringen) 68,6, i Jarrow, Durham (8630) 77,3, Darwen, Lancashire (18,580) 50,4, Saltburn-by-Sea, Yorkshire (2040) 80,2. I Wales var Procenten 34,9, i Brymbo, Denbighshire (2340) 78,9.

Den gennemsnitlige Arbejdsløshedsprocent blandt
Arbejdsløshedsforsikrede.

	1929	1932
London	5,6	13,5
Sydøstlige	5,6	14,3
Sydvestlige	8,1	17,1
Midland	9,3	20,1
Nordirland	14,8	27,3
Nordøstlige	13,7	28,5
Nordvestlige	13,3	25,8
Skotland	12,1	27,7
Wales	19,3	36,5
Storbritannien & Nordirland..	10,3	22,1

Naar man betragter Arbejdsløshedens Fordeling mellem de forskellige Industrier, er det iøjnefaldende, at det Uvejrscentrum eller den Depression, som har hvilet over den engelske Industri i det sidste Tiaar, ikke har ligget stille, men i Tidens Løb har bevæget sig fra den ene Industri til den anden, fremkaldt som det er, ikke alene af Aarsager, som rammer den engelske Industri som Helhed, men tillige af Aarsager specielle for de enkelte store Industrier. Fra Maskinindustrien til Kulminerne og Bomuldsindustrien og derfra til Skibsbygningen og senere Byggefagene — saaledes har Uvejret draget Horizonten rundt og særlig ramt de store og bærende Industrier, som skulde have hjulpet England ud over Efterkrigens Skær og optaget de nye Generationer. Hvis man (Nov. 1931) opstiller samtlige under Arbejdsløsheden faldende Industrier efter Antallet af arbejdsløse, vil man blandt de 10 første Grupper af 25 finde alle de klassiske Industrier: Bomulds-, Uld-, Kulmine-, Metal- og Maskinindustrien samt Skibsbygning, som, alene med Undtagelse af Maskinindustrien, er lokaliserede i bestemte Distrikter i Mellen- og Nordengland. Og ikke alene er disse Industrier store, saaledes at deres Arbejdsløshedskontingent vejer tungt i Vægtskaalen, men Arbejdsløshedsprocenten er ogsaa større i disse Industrier end i de øvrige; disse ti Industrigrupper, som tilsammen beskæftiger 68,77 pCt. af de forsikrede Arbejdere, har 76,13 pCt. af den samlede Arbejdsløshed paa deres Kappe. Foruden de nævnte Industrier omfatter de ogsaa Husbygning, Varehandel, Transport og Samfærdsel.

Ovenfor er beskrevet den ene Side af Befolkningsforskydningen, nemlig Vanskelighederne i de i Nordengland lokaliserede Stapelindustrier og den hermed følgende Koncentration af Arbejdsløsheden; i det følgende skal til Afslutning en anden og mere opmuntrende Side af dette Emne omtales, nemlig Udviklingen syd paa, som kunde holde Arbejdsløsheden nede paa et Niveau, som taaler Sammenligning med andre Tider og andre Lande. Ud-

viklingens Omfang belyses ogsaa derigennem, at over 48 pCt. af de efter 1924 opførte Fabrikker er bygget syd for Linjen Bristol Channel—Harwich.

Disse nye Industrier, som saa ofte nævnes i Litteraturen og Pressen i England, snart med Mistro, fordi de tilfredsstiller mindre fundamentale Behov, snart med Stolthed, som et Haab for Englands industrielle Fremtid — og snart med Jalousi fra de ældre Industriers Side, eller med Frygt for, at de skal skæmme Sydenglands Naturskønheder — lader sig vanskelig udsøndre; de er forskelligartede og har yderligere vekslet fra Tid til anden, men kan dog for en Dels Vedkommende bringes ind under visse Kategorier:

En Del af disse Industrier skylder deres Opkomst og Udvikling den ændrede Fordeling af Købeevnen, som Stigningen i Arbejdslønnen, Indskrænkningen i Arbejdstiden og den omfattende Arbejdsløshedsunderstøttelse har medført. Under dette Synspunkt falder Grupperne: Hoteller, Kroer, Restaurationer, Klubber m. v.; Underholdning og Sport, alkoholiske og andre Drikke, Tobak, Cigarer og Cigaretter; Udgivelsen af Bøger, Blade og Tidsskrifter; Fremstillingen af Silke og særlig Kunstsilke; Musikinstrumenter (hovedsageligt Grammofoner og Radioapparater); videnskabelige og fotografiske Apparater; Motorkøretøjer og Cykler. Som venteligt har den herskende Krise modificeret dette Forhold; Antallet af Personer beskæftigede ved Underholdning og Sport, i Tobaksindustrien og ved Fremstilling af Silke samt af videnskabelige Apparater er ikke øget i 1932.

En anden Gruppe af de nye Industrier er knyttet til den af Befolkningstilflytningen fremkaldte Byggevirksomhed, saaledes Husbygning, Fremstillingen af Mur- og Tagsten, Cement, Kalk, Grus, Ler og Sand og andre Byggematerialer, Varmeapparater, Ventilatorer, Tapet, Malerfarver, Fernis, Møbler, Linoleum, Rør og Ovne, Gulvtæpper, Glas samt Forsyning med Gas, Vand og Elektricitet. I denne Forbindelse kan det ogsaa nævnes, at de liberale Erhverv er vokset langt stærkere i Sydengland end i Nordengland.

Den Forøgelse af Antallet af Personer, knyttede til Varehandelen, »distributive trades«, altsaa Mellemandlerne i en gros- og detail-Handelen, som kendes andetsteds fra, har ogsaa været et karakteristisk Træk i denne Udvikling. Antallet af Personer knyttede til Varehandelen er fra 1923 blevet udvidet med over 50 pCt. og har udviklet sig stærkest syd paa. I Tilslutning hertil kan nævnes Fremstillingen af Pap, Papæsker, Papir og Papirposer (af hvilke sidste dog vist en stor Del bruges i Cementindustrien). Anlægget af et Net af nye Automobilveje har støttet Udviklingen af Rutebilerhvervet.

Ogsaa Fremstillingen af elektriske Maskiner og elektriske Artikler er særligt knyttet til Sydengland.

Karakteristisk for mange af disse nye Industrier er det, at de for en stor Del producerer for Hjemmemarkedet. Efterhaanden som Vanskelighederne taarnedes op for Eksportindustrierne, har man altsaa vendt sig indad mod Hjemmemarkedet, som jo rummer næsten 40 Millioner Indbyggere (England og Wales) med en ualmindelig høj Lefevod. Undtagelserne maa dog ikke forglemmes: f. Eks. er Fremstillingen af elektriske Maskiner og andre elektriske Artikler vigtige Eksportgrene.

En Del af de nye Industrier staar som fremhævet i Forbindelse med Byggeindustrien, som med Statsstøtte har arbejdet paa at tilfredsstille det i Krigsaarene opstaaede Boligbehov. Efterspørgslen efter Husrum er imidlertid ved at være mættet og Arbejdsløsheden indenfor disse Fag betydelig. Ogsaa paa

anden Maade raader der en vis Usikkerhed over disse nye Industriers Fremtid. De tilfredsstiller for en stor Del mindre fundamentale Behov, og er derfor afhængige af Kundernes Smag og Fodgodtbefindende og af Forandringer i Moden — dette gælder jo særligt, naar der er Tale om Artikler, for hvilke Behovet først maa skabes gennem Avertering. De er ofte baserede paa nye Produktionsmaader eller nye Opfindelser, som i mange Tilfælde har en Overproduktion til Følge, Fremstillingen af Kunstsilke er et Eksempel herpaa. Disse Industrier kræver derfor en hurtig Afskrivning af Maskiner og Anlæg.

Befolkningforskydningen er imidlertid ogsaa Udtryk for, at visse af de klassiske Industrier synes at føle sig tiltrukket af London og af Sydengland i det hele taget: f. Eks. Maskinindustrien, Metalvare-, Jern- og Kulmineindustrien samt Bomuldsindustrien m. fl. har alle deres Tyngdepunkt i Midt- og Nordengland og har alle indskrænket deres Arbejdskraft, men har nu en større Del af denne i Sydengland, end de tidligere havde. Saaledes er der i Grevskabet Kent syd for London, som hidtil særlig har været bemærket for sine Frugthaver, aabnet nye Kulminer, som er udstyret med al moderne Teknik. De beskæftiger nu mellem 5 og 6000 Mand og har i Løbet af de sidste 8 Aar tredoblet deres Arbejdskraft.

Der kan nævnes adskillige Grunde til, at Sydengland virker tiltrækkende, navnlig paa nye Industrier, men en af de vigtigste ligger i det allerede sagte: Hovedparten af disse Industrier er i overvejende Grad interesserede i Hjemmemarkedet, og det er derfor vigtigt for dem at være saa nær som muligt ved London, der med Omgivelser nu rummer ca. 10 Millioner, over en Fjerdedel af Befolkningen i England og Wales. Der kan endvidere nævnes det Forhold, at det ikke er af afgørende Betydning for en moderne Industri at være i umiddelbar Nærhed af Kullejerne, idet Elektriciteten muliggør en Overførelse af Kraften over lange Distancer. Paa samme Maade har Udviklingen af Automobiltransporten gjort det muligt at anlægge Fabrikker ved de store nye Landeveje, som i særlig Grad findes i Londons Opland, medens man tidligere vilde have lagt Vægt paa at komme i Nærheden af en Kanal eller en Jernbane. Grundene vil af samme Aarsag i mange Tilfælde være billigere, hvad der muliggør yderligere Besparelse gennem Udstrækning i horizontal Retning i Stedet for at bygge i Højden. Ogsaa et andet Forhold har kunnet afskrække det nye Initiativ fra de traditionelle Industriegne, nemlig den Byrde af sociale Udgifter, navnlig til Fattighjælp, som mange Aars Depression har medført, og som giver sig Udslag i betydeligt højere lokale Skatter i mange Distrikter nordpaa og i Wales; Tilstedeværelsen af arbejdsløse Industriarbejdere har ikke kunnet drage Udviklingen tilbage, idet Arbejdere fra Kulminerne og Sværindustrien, ofte ramt af langvarig Arbejdsløshed, ikke er af særlig Nytte for de nye Industrier, hvis Teknik ofte er vidt forskellig fra de ældre Industriens. Som en Følge af den nedarvede Indstilling har Industrilederne i Nordengland først og fremmest haft Opmærksomheden henvendt paa Mulighederne for en Udvikling af den Industri, f. Eks. Bomuldsindustrien, som gennem Generationer har været den bærende i vedkommende Grevskaber, medens man i Sydengland har kunnet iagttage et Industrifelt, rummende de mest forskelligartede Grene, og derfor afgivende bedre Betingelser for Udnyttelsen af nye Chancer og nye Ideer. Endelig er jo Klimaet mildere og behageligere end nord paa, Luften og Omgivelserne renere, hvad der f. Eks. har Betydning for Fremstillingen af Fødevarer. Iøvrigt er Spørgs-

maalet om nye Byggegrunde af særlig Betydning nu, hvor mange udenlandske Producenter, som hidtil har indført deres Varer, anlægger Fabrikker indenfor Landets Grænser.

Disse forskellige Grunde, som er opregnede ovenfor, kan paaberaabes for det i sig selv mærkværdige Forhold, at man ikke har bygget de nye Industrier op i de Egne af England, hvor de Industrier ligger, som de skal, vel ikke afløse, men dog supplere, men har foretrukket at bygge nye industrielle Anlæg i andre Egne af Landet og saaledes foraarsage den omhandlede Befolkningsforskydning.

Denne Befolkningsforskydning er ikke uden Betydning for Danmark, afhængige som vi i saa høj Grad er af det engelske Marked. Som bekendt sælges over Halvdelen af det danske Bacon i Sydengland, og det samme gælder for Æggenes Vedkommende, hvorimod kun ca. 15 pCt. af Smørret sælges syd paa.

Indirekte, nemlig som Symptom, viser Bevægelsen i Befolkningen, at England befinder sig midt i en vanskelig og brydsom Overgangsperiode. De store Forandringer i Omverdenen har fremtvunget Ændringer i det engelske Samfunds økonomiske Struktur, af hvilke den her beskrevne Befolkningsforskydning er en af de mest iøjnefaldende.
